

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2026/22147-S.26.30413
BAŞVURU NO : 2026/11892
KARAR TARİHİ : 26/10/2026

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN : [REDACTED], TCKN: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
[REDACTED]
BAŞVURUYA KONU İDARE : SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
BAŞVURUNUN KONUSU : Ücretli öğretmenlikte geçen sürelerle ilişkin eksik gün nedeni kodu ve borçlanma işlemleri hakkındadır.
BAŞVURU TARİHİ : 08/05/2026

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Kurumumuza yapılan başvuruda; başvuran özetle; 2013 yılında ücretli öğretmen olarak görev yaptığı dönemde okulun açık olduğu süre boyunca her iş günü kesintisiz şekilde çalıştığını ve bu hususun puantaj cetvelleriyle sabit olduğunu, buna rağmen hizmetlerinin "*Kod 7 (Puantaj)*" ile bildirilmesi nedeniyle 5510 sayılı Kanun'un Geçici 31 inci maddesi kapsamında tanınan borçlanma hakkından yararlanamadığını belirterek hizmet kodunun fiili çalışma durumuna uygun şekilde "*Kod 6 (Kısmi İstihdam)*" olarak düzeltilmesini, bu suretle Geçici 31 inci madde kapsamında borçlanma başvurusunun kabul edilmesini ve mağduriyetinin giderilmesi amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna tavsiye kararı verilmesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 14.09.2026 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazı ve eklerinde:

2.1. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 86 ncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmayan ve ücret ödenmeyen sigortalıların eksik gün nedeni ile eksik gün sayısının işverence Kuruma bildirilmesi gerektiği,

2.2. Eksik gün bildiriminde esas alınacak belgeler ise Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 102 nci maddesinde düzenlendiği, söz konusu mevzuat hükümleri uyarınca eksik gün nedenleri işverenler tarafından aylık prim ve hizmet belgesi/muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile Kuruma "*eksik gün*" kodu seçilerek beyan edildiği, söz konusu kodların Kurum tarafından resen oluşturulmadığı; işverenlerin elektronik ortamda yaptığı bildirimde istinaden sistem kayıtlarına yansdığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

2.3. Başvuranın 24.12.2012-14.06.2013 tarihleri arasındaki çalışmalarına ilişkin Kurum kayıtları incelendiğinde, eksik gün nedeninin işveren tarafından "07-Puantaj" olarak bildirildiği, ayrıca, başvuranın çalışmalarına ilişkin olarak Bayrampaşa Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden bilgi ve belge talep edildiği ve başvuranın çalışmalarının "07-Puantaj kaydına" tabi olduğunun belirtildiği,

2.4. Eksik gün bildirimine ilişkin uygulanan usul ve esasların, Kurumca yayımlanan 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesinin Üçüncü Kısım Birinci Bölümünde açıklandığı, anılan Genelgenin ilgili bölümlerinde, özellikle eksik gün bildiriminde kısmi zamanlı çalışma ile puantaj usulü çalışmaya ilişkin düzenlemelere yer verildiği,

2.5. Başvuran tarafından sunulan bilgi ve belgeler ile Kurum kayıtları değerlendirildiği, 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesinin ilgili hükümleri uyarınca, eksik gün nedeninin sonradan değiştirilmesinin talep edilmesi halinde, özellikle üzerinden altı ay geçmiş dönemler bakımından değişiklik talebinin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belgelerle kanıtlanması gerektiği,

2.6. Diğer taraftan, kısmi süreli çalışma iddiasının kabul edilebilmesi bakımından, kısmi süreli iş sözleşmesinin yazılı olması ve sözleşmede öngörülen şekil şartlarının yerine getirilmesi gerektiği,

2.7. Bununla birlikte kısmi süreli iş sözleşmesinin yazılı olma şartı bulunmakla birlikte ilgili sözleşmenin ayrı veya müstakil olarak düzenleneceğine dair bir hüküm bulunmadığından bu tür sözleşmeler genelgede belirtilen kısmi süreli çalışma sözleşmesinin şekil şartlarına uyulmuş olması şartıyla kabul edilebildiği,

2.8. Genelgede, kısmi süreli iş sözleşmesinde tarafların imzalarının bulunması, sözleşmenin süresi ile çalışma saatlerinin belirlenmiş olması gibi hususların kontrol edileceği, ayrıca ünitelere ibraz yazılı kısmi süreli iş sözleşmelerinde 6098 sayılı Kanunun yazılı sözleşmeler için öngördüğü imza şartına uyulup uyulmadığı, sözleşmenin süresi, çalışma saatlerinin kısmi süreli iş sözleşmesine uygunluğu öncelikli olarak kontrol edileceği; sayılan hususlardan en az birisinin sözleşmede bulunmaması veya eksik olması halinde, ibraz edilen sözleşme geçerli sayılmayacağının belirtildiği,

2.9. Somut olayda işveren ile sigortalı arasında akdedilen kısmi süreli iş sözleşmesinin Kuruma ibraz edilmediği, bunun yerine sigortalının ücretli öğretmen olarak görevlendirildiğini gösteren Bayrampaşa Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün 14.08.2026 tarihli ve E- - - sayılı yazı ekinde yer alan 24.12.2012 tarih - sayılı ve 22.02.2013 tarih ve - sayılı Valilik Olur'larının ibraz edildiğinin anlaşıldığı;

2.10. Söz konusu Valilik Olur'u her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan bir belge olmakla birlikte, her ne kadar belgede sigortalının çalışma saatine yer verilmiş olsa da; yukarıda belirtildiği üzere eksik gün kodu (06) kısmi süreli iş sözleşmesi olarak değiştirilse dahi sigortalının talebi olan borçlanma hakkı bulunmadığından eksik gün kodunda değişiklik yapılmasının mümkün bulunmadığı,

2.11. 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin (i) bendinde; *"Bu bendin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sonraki sürelerle ilişkin olmak üzere 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların, kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik süreleri,"* borçlandırılacağı, 2013/11 sayılı Genelgenin Onuncu Kısım/Birinci Bölüm "2.10 -4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanların borçlanmaları" başlıklı bölümünde de, Kanunun 41 inci maddesine eklenen (i) bendi ile 25.2.2011 tarihinden sonraki sürelerle ilişkin olmak üzere, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik kalan sürelerini borçlanmalarına imkan sağlandığı, yapılacak borçlanmanın Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak dikkate alınacağı, 25.02.2011 tarihinden itibaren kamu ve özel sektörde çalışanlar ile ev hizmetlerinde 30 günden az çalışanlardan aylık prim ve hizmet belgesi ile

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

bildirilen eksik gün nedeni (06) (Kısmi istihdam) ve (17) (Ev hizmetlerinde 30 günden az çalışma) olan sigortalılar ay içinde zorunlu sigortalılık dışındaki sürelerini borçlanabilecekleri gibi eksik gün nedeni (12) (Birden fazla) ve (13) (Diğer) olarak işaretlenenlerden işverenlerce Kuruma her ay bildirilen "Eksik Gün Bildirim Formu" ekinde verilen eksik gün nedenlerinin incelenmesi sonucunda eksik gün nedeninin (06) (Kısmi istihdam) ve (17) (Ev hizmetlerinde 30 günden az çalışma) olduğunun tespit edilmesi halinde bu sürelerin de borçlanma kapsamında değerlendirileceği ve sigortalılardan ayrıca belge istenmeyeceğinin düzenlendiği,

2.12. Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinde; kamu hizmetlerinin memur, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle yürütüleceği, aynı Kanunun 89 uncu maddesinde ise; her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile üniversite ve akademi (askeri akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebileceği, ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit olunacağının hüküm altına alındığı,

2.13. Ayrıca söz konusu hususta Milli Eğitim Bakanlığına yazılan 09.04.2025 tarih ve [REDACTED] sayılı yazıda; 657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi kapsamında ek ders ücreti karşılığı görevlendirilen ücretli öğretmenlerin 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalıştırılıp çalıştırılmadıklarının sorulduğu, alınan 17.04.2025 tarih ve [REDACTED] sayılı cevabı yazıda; Kamu Denetçiliğinin 06.03.2024 tarih ve [REDACTED]/[REDACTED]-S.[REDACTED] sayılı Tavsiye Kararının "Değerlendirme ve Gerekçe" bölümünün "Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme" başlıklı 21 inci maddesinde; "Başvuranın ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalıştığı ve çalıştığı saat karşılığında ücret aldığı görülmektedir. Başvuranın 4857 sayılı Kanun kapsamında yer almadığı açık olmakla birlikte 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde başvurana aynı maddenin (a) bendine göre sigortalı sayılanlara ilişkin hükümlerin uygulanacağının düzenlendiği, ..." açıklamasına atıfta bulunarak ücretli öğretmenlerin 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışmadıklarının ifade edildiği,

2.14. Başvuranın 2013 yılında [REDACTED] İlköğretim Okulunda ek ders ücreti karşılığı ücretli öğretmen olarak çalışması sebebiyle 4857 sayılı Kanun kapsamında kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanlar kapsamında kabul edilmediği, 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin (i) bendine göre borçlanılabilecek eksik günler, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli çalışma olup olmadığına göre belirlendiğinden, 4857 sayılı Kanun kapsamında kabul edilmeyenler 41 inci maddenin (i) bendine göre de borçlanamadıkları, sigortalının ilgi sürelerini borçlanamamasına ilişkin hukuki gerekçe bu olup, "07-Puantaj Kaydı" kodu yalnızca, ek ders ücreti karşılığı çalışan ücretli öğretmenlerin eksik gün nedenlerinin Kuruma bildirilmesi usulünü ifade ettiği,

2.15. 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesinin Üçüncü Kısım Birinci Bölümünün, "1.2.3.4- Eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belgelerin kuruma verilmemesi veya verilmesine rağmen kurumca geçerli sayılmaması" alt başlıklı maddesinde; "...Eksik bildirilen günlere ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin Kuruma verilmesine ilişkin yapılan tebligat üzerine, işverene/alt işverenlere, ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgesi yerine söz konusu belgede kayıtlı sigortalıların eksik çalışma nedenlerine ilişkin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belge ibraz edilmesi halinde söz konusu belgelere de itibar edilecek ancak her zaman düzenlenebilir nitelikte olan belge ibraz edilmesi halinde ise konu Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarına intikal ettirilecektir." Düzenlemesi ile "1.2.3.5- Eksik gün bildiriminde kısmi zamanlı çalışma" alt başlıklı maddesinde; 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun "Sözleşmelerin Şekli" başlıklı bölümünde yer alan 12 nci maddesinde, sözleşmelerin geçerliliğinin, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı olmadığı, Kanunda sözleşmeler için öngörülen şeklin, kural olarak geçerlilik şekli olduğu ve öngörülen şekle

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

uyulmaksızın kurulan sözleşmelerin hüküm doğurmayacağı hususlarının belirtildiği, söz konusu Kanunun yazılı şeklin unsurlarını düzenleyen 14 üncü maddesinde ise; yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunmasının zorunlu olduğu hüküm altına alındığı, dolayısıyla ibraz edilen kısmi süreli iş sözleşmelerinde hem sigortalının hem işveren veya alt işveren veya işveren vekilinin imzalarının aranılması gerektiği, sadece bir tarafın imzası bulunan sözleşmelerin kabul edilmediği,

2.16. 5510 sayılı Kanunun 80 inci maddesinde, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalıların ay içindeki prim ödeme gün sayılarının, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunacağının öngörüldüğü, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 102 nci maddesinin on üçüncü fıkrasında; *"Kısmi süreli çalışmalara ait yazılı iş sözleşmesi"* ibaresi kullanılarak eksik günü kanıtlayan kısmi çalışmaya ilişkin belgenin yazılı olması gerektiği hüküm altına alındığı, süresi bir yılı aşsın veya aşmasın sigortalıların eksik gün bildirimlerine kanıt oluşturan ve ünitelere ibraz edilen kısmi süreli iş sözleşmelerinin yazılı olarak düzenlenmiş olması gerekmekte olup yazılı olarak ibraz edilen sözleşmelere itibar edildiği,

2.17. Ünitelere ibraz yazılı kısmi süreli iş sözleşmelerinde 6098 sayılı Kanunun yazılı sözleşmeler için öngördüğü imza şartına uyulup uyulmadığı, sözleşmenin süresi, çalışma saatlerinin kısmi süreli iş sözleşmesine uygunluğu öncelikli olarak kontrol edilecek olup sayılan hususlardan en az birisinin sözleşmede bulunmaması veya eksik olması halinde, ibraz edilen sözleşme geçerli sayılmayacağı, işveren-işveren vekili ile sigortalılar arasında akdedilen kısmi süreli iş sözleşmelerinin müstakil bir sözleşme olarak düzenlenmeyip, Yönetim Kurulu Karar Defteri, Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri, Ortaklar Kurulu Karar Defterleri gibi defterler üzerinde akit yapıldığı durumlar ile şantiye şefi sözleşmesi, özel öğretim kurumlarında görev alan eğitim personeline ait sözleşme gibi akitlerde, kısmi süreli iş sözleşmesinin yazılı olma şartı bulunmakla birlikte ilgili sözleşmenin ayrı veya müstakil olarak düzenleneceğine dair bir hüküm bulunmadığından bu tür sözleşmelerin genelde belirtilen kısmi süreli çalışma sözleşmesinin şekil şartlarına uyulmuş olması şartıyla kabul edildiği,

2.18. Eksik gün nedeninin sonradan değiştirilmesine ilişkin usul ve esasların açıklandığı 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesinin ilgili bölüm kapsamında yapılan değerlendirmede; işverenlerce eksik gün nedeninin bildirildiği aylık prim ve hizmet belgesi/muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin yasal olarak verilmesi gereken son günü takip eden 6 aydan sonra değiştirilmesinin istenilmesi halinde değişiklik talebinin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belge ile kanıtlanmasının istenileceği, kanıtlanamaması halinde ise değişiklik yapılmaması gerektiği belirtildiğinden, somut olayda; başvuranın çalışmalarına ilişkin Bayrampaşa Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün 05.05.2026 tarihli ve E- [REDACTED] - [REDACTED] - [REDACTED] sayılı yazı ekinde alınan bilgi ve belgelerde sigortalının çalışmalarının 07 puantaj kaydına tabi olduğunun belirtilmesi ile yukarıda maddelerde sayılan sebepler nedeniyle eksik gün kodu değişikliği yapılamadığı,

2.19. Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 102 nci maddesinin on dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik doğrultusunda, 2013/Temmuz ayına ilişkin düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinden başlanılarak, çalışan sayısı 10 ve üzerinde olan özel sektör işyerlerinde eksik gün nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgelerinde belirtilmesi halinde *"Sigortalıların Eksik Gün Bildirim Formu"* ve eki belgelerin Kuruma verilmesine gerek bulunmadığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

2.20. Somut olayda, başvuranın çalışmalarının bildirildiği [REDACTED] Ortaokulu Müdürlüğü ünvanlı işyerinde 2013/01, 02, 03, 04 ve 05 aylarında çalışan sayısının 10 ve üzerinde olması nedeniyle Kurum kayıtlarında eksik gün bildirim formu bulunmadığı,

2.21. 2013/11 sayılı Genelgenin Onuncu Kısım, Dördüncü Bölüm, "1- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında uzman ve usta öğretici olarak çalışanların borçlanma süreleri" başlıklı bölümünde; Kanunun geçici 31 inci maddesi ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında ilgili mevzuatı çerçevesinde uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanlar, bu durumlarını millî eğitim il veya ilçe müdürlüklerince belgelendirmeleri kaydıyla, 25.02.2011 tarihinden önceki çalışmalarından dolayı ay içinde 30 günden eksik kalan süreleri kendileri veya hak sahiplerince borçlanılabileceği, bu sigortalıların borç tutarı Kanunun 41 inci maddesi esaslarına göre ve bu Genelgenin "Hizmet Borçlanmaları" başlıklı onuncu kısım birinci bölümünün "3- Borçlanma tutarının hesabı, tebliği ve ödenmesi" alt başlıklı bölümünde yer alan açıklamalar doğrultusunda hesaplanacağı, hususunun talimatlandırıldığı,

2.22. Buna göre; başvuranın [REDACTED] Ortaokulunda "uzman ve usta öğretici olarak çalışmaması" sebebiyle, adı geçen Kanunun geçici 31 inci maddesi kapsamında borçlanma hakkına sahip olmasına da imkan bulunmadığı,

2.23. Başvuru konusu ile ilgili olarak yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlık bulunmadığı,

İfadelerine yer verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 2709 sayılı T.C. Anayasasının "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5 inci maddesinde, "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır." hükmü yer almaktadır.

4.1. "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmü;

4.2. "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49 uncu maddesinde, "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." hükmü;

4.3. "Sosyal güvenlik hakkı" başlıklı 60 ıncı maddesinde: "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." hükmü; "Hizmete girme" başlıklı 70'inci maddesinde, "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." hükmü;

4.4. "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında: "Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.” hükmü,

4.5. “Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler” başlıklı 128 inci maddesinde: “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir (...)” hükmü yer almaktadır.

4. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında: “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” hükmü yer almaktadır.

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Ders görevi” başlıklı 89 uncu maddesinde: “Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir. Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur.” hükmü yer almaktadır.

6. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun:

6.1. “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4 üncü maddesinde: “(...) a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, (...) c) Kamu idarelerinde; 1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar, 2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86’ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar, sigortalı sayılırlar. Birinci fıkranın (a) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler; (...) f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamında çalıştırılanlar, (...) hakkında da uygulanır.” hükmü;

6.2. “Prime esas kazançlar” başlıklı 80 inci maddesinin birinci fıkrasında: “4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir. a) Prime esas kazançların hesabında; 1) Hak edilen ücretlerin, 2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların, 3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır. (...) g) Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır. h) Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmi süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplama gün kesirleri bir gün kabul

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

edilir. (...) j) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında ilgili mevzuatı çerçevesinde uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanların prim ödeme gün sayısı 30 günü aşmamak kaydıyla, bir takvim ayı içerisinde hak kazandıkları brüt ek ders ücreti toplam tutarının, prime esas günlük kazanç alt sınırına bölünmesi sonucu bulunur. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda tam sayıdan sonraki küsuratlar dikkate alınmaz (...)” hükmü yer almaktadır.

6.3. 41 inci maddesinde; “Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların; ... i) (Ek bent: 13.02.2011 - 6111 S.K/Madde 30) Bu bendin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki sürelerle ilişkin olmak üzere, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların, kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik süreleri,

...

kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın (a) bendinde bulunanlar için %32’si diğerleri için %45’i üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır. (Ek cümle: 13.02.2011 - 6111 S.K/Madde 30) (i) bendi kapsamında borçlanılacak sürelerle ilişkin genel sağlık sigortası primlerinin ödenmiş olması halinde, genel sağlık sigortası primi ödenmiş bu sürelerle ilişkin borçlanma tutarı %39 oranı üzerinden hesaplanır. ...”

7. 439 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Yüksek ve Orta Dereceli Okullar Öğretmenleri ile İlkokul Öğretmenlerinin Haftalık Ders Saatleri ile Ek Ders Ücretleri Hakkında Kanunun 8 inci maddesinde: “*Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her dereceli okullara meslekten öğretmen bulunmaması halinde: a) Yüksek dereceli okullara üniversite ve yüksekokul mezunları ile dengi yabancı üniversite ve yüksekokul mezunları, b) Orta dereceli okullara orta öğretim öğretmenliği şartlarını taşıyanlarla ilköğretim öğretmeni yapanlar ve ev işleri dersi için de mesleki ve teknik öğretim kurslarında öğretmenlik yapmakta olanlar, Geçici olarak ücretle öğretmen atanabilirler. Bunlardan, resmi bir görevi bulunanlara haftada sekiz, resmi görevi bulunmayanlardan yüksek öğretim kurumlarına atananlara oniki, orta dereceli kurumlara atananlara yirmidört saate kadar ders verilebilir.*” hükmü;

7.1. Ek Madde 1 inci maddesinde ise: “*Anaokullarında, anasınıflarında, yetiştirme yurtlarında, okuma yazma kurslarında, gezici köy kurslarında görevli öğretmenler ile ilköğretim kurumlarında görevli sınıf öğretmenleri aylıkları karşılığında haftada 18 saat, branş öğretmenleri 15 saat ders okutmakla yükümlüdürler (...)*” hükmü yer almaktadır.

8. 4857 sayılı İş Kanununun “Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmesi” başlıklı 13 üncü maddesinde: “*İşçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesidir. Kısmî süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin kısmî süreli olmasından dolayı tam süreli emsal işçiye göre farklı işleme tâbi tutulamaz. Kısmî süreli çalışan işçinin ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatleri, tam süreli emsal işçiye göre çalıştığı süreye orantılı olarak ödenir. Emsal işçi, işyerinde aynı veya benzeri işte tam süreli çalıştırılan işçidir. İşyerinde böyle bir işçi bulunmadığı takdirde, o işkolunda şartlara uygun işyerinde aynı veya benzer işi üstlenen tam süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçi esas alınır. İşyerinde çalışan işçilerin, niteliklerine uygun açık yer bulunduğunda kısmî süreliiden tam süreliye veya tam süreliiden kısmî süreliye geçirilme istekleri işverence dikkate alınır ve boş yerler zamanında duyurulur (...)*” hükmü yer almaktadır.

9. 2006/11350 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın “Ders ücreti karşılığında görevlendirme” başlıklı 9 uncu maddesinde: “*Öğretmen sayısının yetersiz olması hâlinde; a) Yüksek öğrenimli olmak koşuluyla; 1) Bu Karar kapsamındaki yönetici ve*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

öğretmenler dışındaki resmî görevliler ile sınıf öğretmenlerine ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında haftada 8 saate, 2) Resmî görevi bulunmayanlar ile emeklilere, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim ve yaygın eğitim kurumları ile yabancı uyrukluların eğitim gördüğü geçici eğitim merkezlerinde haftada 30 saate, kadar ek ders görevi verilebilir. b) İlgili mevzuatında belirtilen esaslara göre uzman ve usta öğretici olarak nitelendirilenlerden; 1) Resmî görevi bulunanlara haftada 10 saate, 2) Resmî görevi bulunmayanlara haftada 40 saate, kadar, okul öncesi, meslekî ve teknik orta öğretim ile özel eğitim ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders görevi verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

10. İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin “Kısmi süreli çalışma” başlıklı 6 ncı maddesinde, “İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır.” hükmü yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS’IN KAMU BAŞDENETÇİSİNE ÖNERİSİ

11. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

12. Başvuran, 24.12.2012-14.06.2013 tarihleri arasında ██████ Ortaokulunda ücretli öğretmen olarak görev yaptığını, okulun açık olduğu dönem boyunca her iş günü çalışmasına rağmen sigortalılık bildirimlerinin “07-Puantaj” eksik gün koduyla gerçekleştirildiğini, bu nedenle eksik kalan sigortalılık sürelerini borçlanamadığını belirterek eksik gün nedeninin “06-Kısmi İstihdam” olarak değiştirilmesini ve borçlanma talebinin kabul edilmesini istemektedir.

13. İdarede alınan bilgi ve belgelerden, başvuranın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 89 uncu maddesi kapsamında ders ücreti karşılığında görevlendirildiği, görevlendirme onayları ile çalışma sürelerine ilişkin kayıtların bulunduğu ve eksik gün bildirimlerinin “07-Puantaj” koduyla yapıldığı anlaşılmaktadır. İdare tarafından; yazılı kısmi süreli iş sözleşmesinin bulunmadığı, ücretli öğretmenlerin 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında değerlendirilmediği ve bu nedenle 5510 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında borçlanma hakkının bulunmadığı, başvuranın çalıştığı dönem itibarıyla aynı Kanun'un geçici 31 inci maddesindeki özel borçlanma koşullarının da gerçekleşmediği bildirmiştir.

14. Başvuru konusu uyuşmazlık, görünüşte eksik gün nedeninin değiştirilmesine ilişkin olmakla birlikte, başvuranın prim ödeme günlerinin hangi esaslara göre hesaplandığı ve eksik kalan sigortalılık sürelerini borçlanma hakkının bulunup bulunmadığı yönlerinden de incelenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle uyuşmazlığın çözümünde öncelikle ücretli öğretmenliğin hukuki niteliği ile prim ödeme günlerinin belirlenmesine ilişkin esasların, ardından eksik gün bildirimi ve borçlanma talebinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

15. Anayasa'nın 60 ıncı maddesinde herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu güvence altına alınmış ve Devlete bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü yüklenmiştir. Sosyal güvenlik hakkının etkin biçimde kullanılabilmesi, kişilerin yerine getirdikleri çalışmaların ilgili mevzuata uygun şekilde sigortalılıklarına yansıtılmasını gerektirmektedir. Bu itibarla, sigortalılık sürelerine ilişkin uyuşmazlıklarda kanunilik ilkesiyle birlikte sosyal güvenlik hakkının koruyucu amacı da gözetilmeli; sigortalının fiilen yerine getirdiği hizmetin hukuki niteliği ve kapsamı ortaya konulmalıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

16. Öğretmenlik hizmeti, kamu eğitim hizmetinin yürütülmesi kapsamında farklı istihdam biçimleriyle yerine getirilmektedir. Öğretmenler, 657 sayılı Kanun kapsamında memur veya sözleşmeli personel olarak istihdam edilebilmekte; aynı Kanun'un 89 uncu maddesi uyarınca öğretmen ihtiyacının karşılanamadığı durumlarda ders ücreti karşılığında görevlendirme yapılabilmektedir. Ücretli öğretmenliğin kendine özgü bir görevlendirme biçimi olması, bu kapsamda yerine getirilen eğitim hizmetinin niteliğini değiştirmemektedir. Bununla birlikte, aynı kamu hizmetinin yerine getirilmesi, farklı istihdam biçimlerine ilişkin bütün hukuki sonuçların kendiliğinden eşitlenmesini de gerektirmemektedir.

17. Ücretli öğretmenler, 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi kapsamında yapılan görevlendirme üzerine idarece belirlenen ders programları doğrultusunda eğitim hizmetini şahsen yerine getirmekte ve yürüttükleri ders görevleri karşılığında ücret almaktadır. Bu çalışma biçimi, iş görme, ücret ve idarenin yönetim ve gözetimi altında çalışma gibi hizmet akdine özgü unsurlar taşımakla birlikte, hukuki dayanağını özel bir kamu personeli görevlendirmesinden almaktadır. Nitekim 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler hakkında 4/1-(a) kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

18. Ücretli öğretmenlerin prim ödeme günlerinin belirlenmesinde öncelikle çalışma ilişkisinin gerçekten kısmi süreli çalışma niteliği taşıyıp taşımadığının ortaya konulması gerekmektedir. Zira 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddesinde yer alan prim ödeme günü hesaplama yöntemleri, çalışma ilişkisinin hukuki niteliğinden bağımsız olarak uygulanabilecek hükümler değildir. Özellikle aynı maddenin birinci fıkrasının (h) bendinde, işveren ve sigortalı arasında yazılı kısmi süreli hizmet akdi bulunması koşuluyla çalışma saatlerinin günlük çalışma süresine bölünmesi suretiyle prim ödeme gün sayısının hesaplanması öngörülmüştür. Bu nedenle ücretli öğretmenlerin yalnızca ders ücreti karşılığında çalıştırılmalarından hareketle bütün çalışma dönemlerinin kısmi süreli kabul edilmesi ve prim ödeme günlerinin doğrudan okutulan ders saatleri üzerinden belirlenmesi isabetli değildir.

19. Nitekim Kurumumuzun 26.06.2026 tarihli ve 2026/3351 başvuru numaralı Tavsiye Kararında, ücretli öğretmenlerin çalışma sürelerinin belirlenmesinde öncelikle emsal tam süreli çalışma ölçütünün esas alınması gerektiği değerlendirilmiştir. Anılan kararda, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 13 üncü maddesinde yer alan kısmi süreli çalışma tanımı ile İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinde öngörülen üçte iki ölçütü birlikte ele alınmış; ücretli öğretmenlerin çalışma sürelerinin yalnızca ders ücreti karşılığında görevlendirilmeleri nedeniyle kısmi süreli kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

20. Bu kapsamda, 439 sayılı Kanun'da sınıf öğretmenleri için haftalık 18, branş öğretmenleri için haftalık 15 saat olarak belirlenen ders yükümlülükleri esas alınarak sınıf öğretmenlerinin haftalık 12 ders saati ve üzerinde, branş öğretmenlerinin ise haftalık 10 ders saati ve üzerinde çalıştıkları dönemlerin prim ödeme günlerinin tam süreli çalışma esasına göre hesaplanması Millî Eğitim Bakanlığına tavsiye edilmiştir. Söz konusu değerlendirmede, öğretmenlik hizmetinin yalnızca sınıfta geçirilen ders saatlerinden ibaret olmadığı, ders hazırlığı, ölçme ve değerlendirme ile eğitim faaliyetinin gerektirdiği diğer çalışmaların da hizmetin niteliği bakımından dikkate alınması gerektiği gözetilmiştir. Anılan tavsiye kararında benimsenen ölçütler, ücretli öğretmenlerin bütün çalışma dönemlerinin koşulsuz olarak otuz gün üzerinden bildirilmesi sonucunu doğurmamaktadır. Bu ölçütlerin uygulanabilmesi için öncelikle ilgilinin görev yaptığı eğitim kurumu, öğretmenlik türü, haftalık ders programı ve fiilî çalışma sürelerinin belirlenmesi; ardından çalışma dönemlerinin emsal tam süreli çalışma ölçütüyle karşılaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle somut olayda da başvuranın ücretli öğretmen olarak görev yaptığı dönemlerin ayrı ayrı incelenerek tam süreli çalışma niteliği taşıyan dönemlere ilişkin prim ödeme günlerinin ilgili mevzuata uygun biçimde yeniden hesaplanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

21. Başvuranın talebinin diğer yönünü oluşturan eksik gün bildirim kodunun değiştirilmesi meselesinde, eksik gün nedeni ile prim ödeme gün sayısının birbirinden ayrılması gerekmektedir. Eksik gün kodları, sigortalının ay içerisinde otuz günden az bildirilmesinin nedenini gösteren idari kayıtlar olup, çalışma ilişkisinin hukuki niteliğini kuran veya değiştiren işlemler değildir. Bu itibarla, eksik gün nedeninin “07-Puantaj” olarak bildirilmesi çalışmanın kendiliğinden tam süreli olduğunu göstermediği gibi, “06-Kısmi İstihdam” koduyla bildirilmesi de çalışmanın hukuken kısmi süreli olduğunun veya borçlanma hakkının bulunduğu kesin kanıtını oluşturmamaktadır.

22. SGK'nın 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesi'nde kısmi süreli çalışma ile puantaj esaslı çalışmaya ilişkin farklı belgelendirme ve hesaplama kuralları öngörülmüştür. Genelgenin 1.2.3.6 numaralı bölümünde, yazılı kısmi süreli iş sözleşmesi bulunmayan sigortalıların puantaj kayıtlarına göre çalışmaları bakımından, çalışma saatlerinin toplanarak yedi buçuk saate bölünmesi suretiyle prim ödeme gün sayısının hesaplanamayacağı; puantaj kayıtlarında çalışma bulunduğu belirlenen her günün, çalışma süresine bakılmaksızın bir tam gün olarak değerlendirilmesi gerektiği açıklanmıştır.

23. Somut olayda işveren idare tarafından “07-Puantaj” kodunun yapılan çalışmanın niteliğine uygun olduğu belirtilmiş, SGK tarafından da yazılı kısmi süreli iş sözleşmesinin bulunmadığı gerekçesiyle eksik gün nedeninin değiştirilmesi talebi karşılanmamıştır. Bununla birlikte, işveren idarenin mevcut bildirim kodunun doğru olduğu yönündeki açıklaması, prim ödeme günlerinin ilgili mevzuata uygun biçimde hesaplandığını kendiliğinden ortaya koymamaktadır. Başvuranın okulun açık olduğu dönem boyunca her iş günü çalıştığı yönündeki iddiası da dikkate alındığında, görevlendirme onayları, ders programları, puantaj kayıtları ve ücret bordrolarının birlikte değerlendirilerek bildirilen prim ödeme günlerinin dayanağının açıklığa kavuşturulması, bu inceleme yapılırken, öncelikle tam süreli çalışma niteliği taşıyan dönemlerin belirlenmesi, gerçekten kısmi süreli olduğu tespit edilen çalışmalar bakımından ise puantaj esaslarına ilişkin hükümlerin uygulanması önem taşımaktadır.

24. Diğer taraftan, SGK'nın 2020/20 sayılı Genelgesi'nin 1.2.3.8 numaralı bölümünde, daha önce bildirilen eksik gün nedeninin yanlış olduğunun somut ve açık biçimde anlaşılması hâlinde herhangi bir süre sınırlaması gözetilmeksizin değişiklik yapılabileceği; yanlışlığın somut ve açık biçimde belirlenemediği durumlarda ise altı aylık süreden sonra yapılan değişiklik taleplerinin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belgelerle kanıtlanması gerektiği düzenlenmiştir. Somut olayda SGK tarafından Valilik Olurlarının bu nitelikte belgeler olduğu ve çalışma saatlerini içerdiği kabul edilmekle birlikte, yazılı kısmi süreli iş sözleşmesinin bulunmadığı gerekçesiyle değişiklik talebi uygun görülmemiştir. Kuşkusuz görevlendirme onaylarının çalışma sürelerini göstermesi, bu belgelerin kendiliğinden yazılı kısmi süreli iş sözleşmesi niteliği kazanması sonucunu doğurmamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu belgelerin diğer resmî kayıtlarla birlikte mevcut eksik gün bildirimlerinin doğruluğunun belirlenmesinde dikkate alınması gerekmektedir.

25. Bu çerçevede, SGK'nın yazılı kısmi süreli iş sözleşmesinin bulunmadığına ilişkin değerlendirmesinin ilgili mevzuatta dayanağı bulunmakla birlikte, uyumsuzluğun yalnızca bu gerekçeyle sonuçlandırılması yeterli görülmemektedir. Zira başvuranın çalışma sürelerinin tam süreli çalışma ölçütleri bakımından yeniden değerlendirilmesi ile gerçekten kısmi süreli olduğu belirlenen dönemlerde mevcut prim ödeme günlerinin puantaj esaslarına uygunluğunun incelenmesi, yazılı kısmi süreli iş sözleşmesinin bulunup bulunmadığından ayrı değerlendirilmesi gereken hususlardır. Bu nedenle eksik gün nedeninin değiştirilmesine ilişkin talebin, borçlanma hakkının bulunup bulunmadığından bağımsız olarak, fiili çalışma düzeni ve ilgili kayıtlar çerçevesinde incelenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

26. Başvuranın eksik kalan sigortalılık sürelerini borçlanma talebi bakımından, başvurusunda dayandığı hukuki düzenlemelerle birlikte talebin özü ve ulaşılmak istenen sonuç dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

5510 sayılı Kanun'un geçici 31 inci maddesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında uzman ve usta öğretici olarak çalışanların 25.02.2011 tarihinden önceki belirli eksik sürelerini borçlanabilmelerine yönelik özel bir düzenlemeye yer verildiği görülmektedir. Başvuranın uyuşmazlık konusu çalışmaları ise 24.12.2012-14.06.2013 tarihleri arasında gerçekleştiğinden, ayrıca başvuranın usta öğretici olmadığı dikkate alındığında, anılan düzenlemenin hem dönem hem de kapsam bakımından somut olayda uygulanabilir olmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu hükmün uygulanamaması, başvuranın borçlanma talebinin diğer kanuni düzenlemeler yönünden değerlendirilmesine engel oluşturmamaktadır.

27. Bu kapsamda, 5510 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, 25.02.2011 tarihinden sonraki sürelerle ilişkin olmak üzere, 4857 sayılı İş Kanunu'na göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışan sigortalıların kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik sürelerini borçlanabilmelerine imkân tanınmıştır. Düzenlemenin lafzı dikkate alındığında, borçlanma hakkının yalnızca 5510 sayılı Kanun'un 4/1-(a) bendi kapsamında sigortalı olmaya veya ay içerisinde otuz günden az çalışmaya değil, ayrıca 4857 sayılı Kanun'a göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışma koşuluna bağlandığı anlaşılmaktadır.

28. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından, başvuranın 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi kapsamında görevlendirildiği ve 4857 sayılı Kanun'a göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar arasında bulunmadığı belirtilerek borçlanma hakkının olmadığı savunulmuştur. Bu görüşe dayanak olarak Kurumumuzun 06.03.2024 tarihli ve 2024/2596 başvuru numaralı Tavsiye Kararına da atıfta bulunulmuştur. Anılan kararda, ücretli öğretmenlerin 4857 sayılı Kanun kapsamında bulunmadıkları, buna karşılık 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 4/1-(a) sigortalılığına ilişkin hükümlerin uygulanacağı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu karar esas itibarıyla prim ödeme günlerinin hesaplanmasına ilişkin olması nedeniyle, borçlanma hakkının bütün koşullarının incelendiği müstakil bir değerlendirme değildir. Bu nedenle borçlanma talebinin ilgili kanuni hükümler çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

29. Ücretli öğretmenlerin 657 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesi kapsamında görevlendirilmeleri ve 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi uyarınca 4/1-(a) sigortalılığına ilişkin hükümlere tabi tutulmaları karşısında, borçlanma hakkının kapsamı bakımından iki farklı hukuki düzenlemenin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Ücretli öğretmenliğin hizmet akdine özgü unsurlar taşıması ve gerek Millî Eğitim Bakanlığı gerekse SGK uygulamasında prim ödeme günlerinin belirlenmesinde 4857 sayılı Kanun'daki çalışma süresi ölçütlerinden yararlanılması, bu kişilerin kendiliğinden 4857 sayılı Kanun'a göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışan sigortalılar kapsamında kabul edilmelerini sağlamasa da, bu ayrımın hangi kanuni esaslara dayandığının açıklanması ve borçlanma talebinin ilgili hükmün kapsamı yönünden gerekçeli biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, Kurumumuzun ücretli öğretmenlerin prim ödeme günlerinin hesaplanmasına ilişkin önceki tavsiye kararlarında benimsenen emsal tam süreli çalışma ölçütlerinin, 5510 sayılı Kanun'un 41/1-(i) bendindeki borçlanma hakkının koşullarını ortadan kaldırdığı veya genişlettiği söylenemez. Söz konusu kararlar, ücretli öğretmenlerin çalışma sürelerinin doğru belirlenmesine ilişkin olup, borçlanma hakkının bütün koşullarının gerçekleştiği yönünde bir tespit içermemektedir. Dolayısıyla prim ödeme günlerinin tam süreli çalışma esasına göre yeniden hesaplanması gerektiğine ilişkin değerlendirme ile gerçekten kısmi süreli çalışılan dönemlerde borçlanma hakkının bulunup bulunmadığına ilişkin değerlendirme birbirinden bağımsız hukuki dayanaklara sahiptir.

30. Bununla birlikte, ücretli öğretmenlerin fiilen kısmi süreli çalışmalarına rağmen 4857 sayılı Kanun'a göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar kapsamında kabul edilmemeleri nedeniyle eksik kalan sigortalılık sürelerini borçlanamamaları, sosyal güvenlik hakkının etkin kullanımı bakımından tartışılması gereken bir sorun oluşturmaktadır. Nitekim kanun koyucu, benzer çalışma biçimi olan ve 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde ek ders

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ücreti karşılığında çalışan uzman ve usta öğreticiler bakımından özel bir prim ödeme günü hesaplama yöntemi öngörmüş; aynı Kanun'un geçici 31 inci maddesinde ise bu kapsamdaki belirli çalışmalar için özel bir borçlanma düzenlemesine yer vermiştir. Ancak söz konusu özel hükümlerin kapsamına girmeyen ücretli öğretmenler bakımından bu düzenlemelerin doğrudan uygulanması mümkün değildir. Bu nedenle ücretli öğretmenlerin fiilen kısmi süreli çalışmalarından kaynaklanan eksik sigortalılık süreleri bakımından mevzuat değişikliği ihtiyacının değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

31. Yukarıdaki açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın sigortalılık sürelerine ilişkin uyuşmazlığın çözümünde öncelikle Millî Eğitim Bakanlığınca çalışma dönemlerinin öğretmenlik türü, haftalık ders programları ve emsal tam süreli çalışma ölçütü esas alınarak incelenmesi; tam süreli çalışma niteliği taşıdığı belirlenen dönemlere ilişkin prim ödeme günlerinin Kurumumuzun 26.06.2026 tarihli ve 2026/3351 başvuru numaralı Tavsiye Kararında ve diğer emsal kararlarında ortaya konulan ilkeler doğrultusunda yeniden hesaplanarak SGK'ya bildirilmesi gerekmektedir. Bu inceleme sonucunda gerçekten kısmi süreli olduğu belirlenen çalışmalar bakımından ise mevcut prim ödeme günlerinin ve eksik gün nedenlerinin doğruluğunun SGK tarafından değerlendirilmesi, başvuranın borçlanma talebi hakkında ise gerekli etki analizi yapılmak suretiyle mevzuat değişikliği yapılmak üzere çalışma başlatılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

32. İyi yönetim ilkelerine, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde yer verilmiştir. Somut başvuru kapsamında idarelerden talep edilen bilgi ve belgelerin Kurumumuza gönderildiği görülmekle birlikte, başvuranın çalışma süreleri ile Kuruma bildirilen prim ödeme günlerinin ilgili mevzuata uygunluğu konusunda uyuşmazlığın çözümlenemediği anlaşılmaktadır. SGK tarafından eksik gün nedeninin değiştirilmesine ve borçlanma talebine ilişkin hukuki açıklamalarda bulunulmuş olmakla birlikte, başvuranın fiilî çalışma düzeni ile bildirilen prim ödeme günlerinin uyumlu olup olmadığının bütüncül biçimde değerlendirilmesi, hukuki güvenlik, hesap verebilirlik ve kararların gerekçeli olması ilkeleri bakımından önem taşımaktadır.

33. İyi yönetim anlayışı, birden fazla idarenin görev alanını ilgilendiren uyuşmazlıklarda gerekli iş birliği ve koordinasyonun sağlanmasını ve kişilerin haklarını etkileyen idari süreçlerin etkili biçimde sonuçlandırılmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede, Millî Eğitim Bakanlığının işveren sıfatıyla başvuranın çalışma sürelerini ve prim ödeme günlerini ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirmesi; SGK'nın ise kendisine yapılan bildirimlerin doğruluğunu, eksik gün nedeninin değiştirilmesine ilişkin koşulları ve borçlanma talebinin hukuki dayanaklarını birbirinden ayırarak incelemesi önem taşımaktadır. Ayrıca Kurumumuzun ücretli öğretmenlerin prim ödeme günlerinin hesaplanmasına ilişkin önceki tavsiye kararlarında ortaya konulan ilkelerin idari uygulamalarda dikkate alınması ve benzer uyuşmazlıkların tekrarlanmasının önlenmesi amacıyla ilgili idareler arasında uygulama birliğinin sağlanması, iyi yönetim ilkelerinin gereğidir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

34. 6328 sayılı Kanun'un 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararı'nın idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup yetkili ve görevli mahkemelerde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle; **BAŞVURUNUN KABULÜNE,**

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Başvuranın ücretli öğretmen olarak görev yaptığı dönemlere ilişkin prim ödeme gün sayılarının; öğretmenlik hizmetinin fiilî niteliği, emsal tam süreli çalışma ölçütü çerçevesinde yeniden değerlendirilmesi, bu kapsamda tam süreli çalışma niteliği taşıdığı belirlenen dönemlerin prim ödeme gün sayılarının tam süreli çalışmaya göre hesaplanarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilmesi hususunda **MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA**,

Başvuranın çalışma ilişkisinin kısmi süreli olduğu belirlenen dönemler bakımından, prim ödeme günleri ile eksik gün bildirimlerinin fiilî ve hukuki duruma uygunluğunun mevcut resmî kayıtlar ve ilgili mevzuat çerçevesinde yeniden incelenmesi, borçlanma talebi yönünden ise bu talep 5510 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi hükmü yönünden karşılanamayacağından; ücretli öğretmenlerin fiilen kısmi süreli çalışmalarından kaynaklanan eksik sigortalılık sürelerini borçlanabilmelerine yönelik mevzuat değişikliği ihtiyacının, ilgili kurumlarla iş birliği içerisinde ve gerekli etki analizi yapılmak suretiyle değerlendirilmesi hususunda **SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA**,

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ilgili idareler tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemlerin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA, MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA ve SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

Mehmet AKARCA
Kamu Başdenetçisi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.